

Патриція Гайсміт — автор психологічних детективів, від яких неможливо відірватися. Роман про Тома Ріплі — найвідоміший її твір, у якому йдеться про все найпотаємніше, що криється в кожному з нас і про що ми не хочемо розповідати. Роман неодноразово екранізували, а головні ролі грали відомі красені різних часів Ален Делон і Метт Деймон. Історію містера Ріплі розповідають на радіо BBC і ставлять на сценах світових театрів.

Завдяки випадковому знайомству з аристократичним американським мільйонером Том Ріплі отримує нагоду застосувати свої дещо дивні таланти. Йому належить вирушити до Італії та переконати сина багатія, який тринькає гроші в Європі, повернутися в Штати.

Чарівна дівчина, молодість, пристрасть, джаз і нескінченне солодке життя італійської Рив'єри — про що ще можна мріяти? Але головні герої прагнуть більшого — не розуміючи, чого саме.

Обдарований і разом з тим безбарвний, Ріплі є уособленням свого покоління — нікчемою, що намагається стати будь-ким, аби не розчинитися у натовпі назавжди. Це книжка про людину, яка, не маючи власного обличчя, вирішує заволодіти чужим, — та чи можна покінчити з минулим і зажити чужим життям, якщо ти не в змозі дати ради своєму?

WWW.BOOKCLUB.UA

ISBN 978-617-12-1507-8

9 786171 215078

ПАТРИЦІЯ ГАЙСМІТ

ТАЛАНОВИТИЙ МІСТЕР РІПЛІ

ПАТРИЦІЯ ГАЙСМІТ

ТАЛАНОВИТИЙ МІСТЕР РІПЛІ

PATRICIA HIGHSMITH

xxx

**THE TALENTED
MR. RIPLEY**

A Novel

ПАТРИЦІЯ ГАЙСМІТ

xxx

ТАЛАНОВИТИЙ МІСТЕР РІПЛІ

Роман

ХАРКІВ **КЛУБ**
2016 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.111(73)
ББК 84(7Спо)
Г14

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Highsmith P. The Talented Mr. Ripley : A Novel /
Patricia Highsmith. — New York :
W. W. Norton & Company, 2008. — 288 p.

Вперше опубліковано 1955 року
Усі права захищено

Переклад з англійської *Наталії Гоїн*

Дизайнер обкладинки *Олег Щегель*

ISBN 978-617-12-1507-8 (укр.)
ISBN 978-0-393-33214-8 (англ.)

© Diogenes Verlag AG Zürich,
1993
© Nemigo Ltd, видання українською мовою, 2016
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення, 2016

ВІДГУКИ ПРО ПАТРИЦІЮ ГАЙСМІТ ТА ЇЇ СЕРІЮ РОМАНІВ ПРО ТОМА РІПЛІ

Том Ріплі — один із найцікавіших персонажів світової літератури.

Ентоні Мінгелла

Зачаровує... Такий роман не ризикнеш порадити лякливим чи вразливим читачам.

Washington Post Book World

Неперевершеність образу Тома Ріплі, створеного Патрицією Гайсміт, полягає у тому, що авторці вдалося в одному образі американського мрійника гармонійно поєднати відвагу й диявольські таланти, примушуючи нас стати на його бік навіть тоді, коли він робиться ще більшим соціопатом, ніж такий відомий шахрай, як Гетсбі.

Френк Річ. New York Times Magazine

Один із найлихіших та водночас навдивовижу привабливих персонажів, які коли-небудь з'являвся у детективній літературі... Молодий харизматичний американець виявляється холонокровним убивцею. Уже вкотре винятковий талант Патриції Гайсміт допоміг їй створити образ, який бентежить уяву читачів.

Марк Гарріс. Entertainment Weekly

У це важко повірити, але Патриція Гайсміт змушує нас самих шукати логічне пояснення діянням Тома Ріплі.

Daily Telegraph (UK)

[Гайсміт] змушує нас замислитись, де пролягає межа між здоровим глуздом і божевільням, між дозволеним і неприпустимим, спонукаючи стати на бік її підступного персонажа.

Мічико Какутані. *New York Times*

[Том Ріплі] чи не найжахливіший серед усіх відомих нам вигаданих злочинців.

Newsday

Історія відлюдька в стилі Рабле та Свіфта.

Джойс Керол Оутс. *New York Review of Books*

Ніхто не здатен так майстерно, як Патриція Гайсміт, показати всі загрози, що чигають на нас у, здавалося б, цілком знайомому оточенні.

Time

Убивство, описане Патрицією Гайсміт, здається чимось таким же буденним, як подряпане крило автомобіля або напад нудоти. Неодноразово одержували схвальні відгуки притаманне авторці применшення драматизму... та нічим не примітні, однак детальні описи повсякденного життя і роздумів створених нею психопатів. Усе це, без сумніву, перетворює злочини на цілком пересічне явище, яке затягує читачів до відразливих фантазій її персонажів.

Роберт Товерс. *New York Review of Books*

Том озирнувся і побачив чоловіка, який виходив із «Зеленої клітки» і йшов у його напрямку. Том пришвидшив крок. Жодних сумнівів — він переслідував саме його. Том помітив чоловіка ще п'ять хвилин тому, коли той сидів за сусіднім столиком й обережно зиркав на нього, ніби не був *цілком* певен, але майже не сумнівався. Але Тому він здався досить упевненим, тож він похапцем докінчив свою випивку, розплатився і вийшов.

На розі Том пригнувся і швиденько рушив П'ятою авеню. Там був бар «У Рауля». Чи варто ризикнути та зазирнути ще й туди? Випробувати долю і все таке? А може, краще не зупинятися, дійти до Парк-авеню і спробувати втратити свого переслідувача, минувши кілька темних завулків? Але він зайшов до «Рауля».

Поки прямував до вільного стільця біля барної стійки, мимовільно озирався навколо, вишукуючи когось зі знайомих. Побачив кремезного чолов'ягу з рудим волоссям, чие ім'я постійно забував, — він сидів за столиком з молодією блондинкою. Рудоволосий помахав йому, і рука Тома сама по собі теж здійнялася в повітря. Він закинув одну ногу за перекладину високого стільця і напружено дивився на двері, хоча й намагався напустити на себе байдужий вигляд.

— Джин з тоніком, будь ласка, — сказав він бармену.

Невже це той чоловік, якого послали по його душу? Це він, чи не він, чи, може, таки він? Але він аж ніяк не був схожий на копа чи детектива. Він радше скидався на якогось бізнесмена, чийогось батька — гарно одягнений, при тілі, з сивиною на скронях — геть не зрозуміло, ким він міг

бути насправді. Невже саме такому доручили цю роботу — щоб він спершу завів із ним у барі дружню бесіду, а тоді — *гон!* — і ось він уже кладе йому на плече свою руку, а другою показує посвідчення і каже: «*Томе Ріплі, вас заарештовано*». Том не відводив погляду від дверей.

Ось він зайшов. Роззирнувся навколо, побачив Тома й одразу ж відвів очі. Зняв солом'яного капелюха й припустився по інший бік барної стійки.

Господи, чого йому треба? Він точно не схожий на збоченця. Ця думка промайнула вразе, і зараз його виснажений мозок таки намацав і видобув зі своїх закутків те слово, наче саме слово могло його захистити, але краще вже хай він буде збоченцем, аніж копом. Збоченцю він може ввічливо сказати: «Ні, дякую», посміхнутися і піти своєю дорогою. Том засовався на стільці, намагаючись заспокоїтись.

Том побачив, як чоловік махнув бармену, аби той трохи зачекав, і підійшов до нього. Ось і все. Том заціпенів і не зводив із нього погляду. Вони не дадуть тобі більше десяти років, подумав про себе. Ну, може, п'ятнадцять, але в хорошій в'язниці... Тієї миті, коли чоловік розтулив рота, аби щось сказати, Тома пронизав раптовий біль розпачливого й гіркого розкаяння.

— Перепрошую, це ви Том Ріплі?

— Так.

— Мене звати Герберт Грінліф. Я батько Річарда Грінліфа. — Вираз його обличчя збивав Тома з пантелику значно більше, ніж якби він цілився в нього пістолетом. Він по-дружньому посміхався і дивився на Тома з надією. — Ви друг Річарда, чи не так?

У Тома в голові виринули якісь нечіткі спогади. Дікі Грінліф. Високий блондин. У нього водилися гроші. Том пригадав його.

— А, так. Дікі Грінліф. Так.

— Отже, ви знайомі з Чарльзом та Мартою Шриверами. Це вони розповіли мені про вас і сказали, що ви... ем... Може, ми сядемо за столик?

— Звичайно, — люб'язно погодився Том і взяв свою випивку. Пройшов за чоловіком до вільного столика в дальньому кінці невеликого приміщення. «Відстрочення вироку, — подумав він. — Свобода! Ніхто не збирався мене заарештовувати». Тут якась інша справа. Та й що б це не було, мова не йшла про велику крадіжку, підробку документів чи як там воно ще називається. Може, Річард потрапив у якусь скруту? Чи, може, містер Грінліф потребував його допомоги або поради. Том же добре знав, що сказати такому батькові, як містер Грінліф.

— Я дещо сумнівався, чи ви точно Том Ріплі, — сказав містер Грінліф. — Гадаю, я бачив вас лишень одного разу. Ви приходили до нас у гості разом із Річардом, правда ж?

— Здається, так.

— Шривери описали мені вас. Ми всі намагалися знайти вас, адже Шривери хотіли, щоб ми зустрілися у їхньому домі. Хтось сказав їм, що ви час від часу навідуєтесь до «Зеленої клітки». Сьогодні я вперше вийшов на пошуки, тож, мабуть, мені дуже пощастило одразу на вас натрапити. — Він посміхнувся. — Минулого тижня я написав вам листа, але ви напевне його не отримали.

— Ні, не отримав. — Марк не передавав йому пошти, подумав Том. Та щоб йому. Може, десь там був і чек від тітоньки Дотті. — Десь тиждень тому я переїхав, — додав він.

— Ага, то ось у чому річ. Насправді, я багато не писав у своєму листі. Тільки зазначив, що хотів би зустрітись з вами й перекинутись кількома словами. Шривери думали, що ви добре знали Річарда.

— Я пам'ятаю його, так.

— Але зараз ви з ним не листуєтесь? — Чоловік здавався розчарованим.

— Ні. Я вже кілька років не бачив Дікі.

— Ось уже два роки, як він у Європі. Шривери дуже гарної думки про вас і припустили, що ви могли б вплинути на Річарда, якби написали йому. Я хочу, щоб він повернувся додому. У нього тут є обов'язки... Але поки що він пропускає повз вуха все, що я та його мати говоримо йому.

Том вельми здивувався.

— Що саме Шривери розповідали про мене?

— Вони казали — гадаю, вони трохи перебільшили, — що ви з Річардом були близькими друзями. Тому вони й були впевнені, що ви з ним листуєтесь. Бачте, я майже не знаю друзів Річарда... — Він глянув на склянку Тома, ніби хотів бодай запропонувати йому щось випити, але Томова склянка була майже повна.

Том пригадав, як колись разом із Дікі Грінліфом був на коктейльній вечірці в Шриверів. Напевне Грінліфи більше товаришували з ними, ніж він сам, і з цього усе й почалося, адже Том бачився зі Шриверами лише кілька разів. А під час їхньої останньої зустрічі, подумав Том, він допоміг Чарлі Шриверу впорядкувати його податкову декларацію. Чарлі був режисером на телебаченні й геть заплутався у своїх додаткових заробітках. Чарлі вважав Тома генієм, адже він зумів так підтасувати всі цифри, що сума вийшла меншою, ніж у самого Чарлі, і до того ж усе виглядало цілком законно. Можливо, саме тому Чарлі так гарно відгукувався про Тома й порекомендував його містеру Грінліфу. Під враженням того вечора Чарлі міг сказати містеру Грінліфу, що Том був розумним та поміркованим, сумлінним та чесним і завжди готовим прийти на допомогу. Однак він трохи помилявся.

— Підозрюю, що ви не знаєте інших близьких друзів Річарда, які б могли якось вплинути на нього? — жалібно запитав містер Грінліф.

Том подумав про Бадді Ланкенау, але не хотів уплутувати його в таку справу.

— Боюсь, що ні, — відказав Том, хитаючи головою. — А чому Річард не хоче повертатися додому?

— Він каже, що йому краще жити там. Але його мати серйозно занедужала... Утім, це сімейні проблеми, тож вибачте, що так набридаю. — Він ніяково провів рукою по своєму рідкому, але охайно причесаному сивому волоссю. — Він каже, що захопився малюванням. У цьому немає нічого поганого, однак у нього немає таланту до малювання. Зате він має талант до проектування кораблів, от тільки б він хотів цим займатися. — Він підвів голову, коли до нього звернувся офіціант. — Віскі «Дюарс» і содову, будь ласка. Ви будете щось замовляти?

— Ні, дякую, — сказав Том.

Містер Грінліф винувато глянув на нього.

— Ви перший із друзів Річарда, хто погодився мене вислухати. Усі інші думають, що я намагаюся втручатися в його життя.

Том міг зрозуміти їхню позицію.

— Мені б хотілося допомогти, — ввічливо відповів Том.

Тепер він пригадав, що гроші Дікі приносила суднобудівна компанія. Невеличкі вітрильники. Без сумніву, батько хотів, щоб він повернувся додому й узяв на себе сімейний бізнес. Том знічев'я посміхнувся містеру Грінліфу й спорожнив свою склянку. Він засовався на стільці, уже готовий попрощатися, але розчарування його співрозмовника можна було відчутися дотик.

— А де він живе в Європі? — запитав Том, хоча самому було начхати, де він там живе.

— У містечку Монджибелло, на південь від Неаполя. Він каже, що там навіть немає бібліотеки. Здебільшого він або плаває під вітрилами, або малює. Він придбав там будинок. Річард сам заробляє — небагато, але, вочевидь, на життя

в Італії вистачає. Ну, в кожного свої смаки, але я у тому містечку не бачу нічого привабливого. — Містер Грінліф бадьоро посміхнувся. — Чи можу я пригостити вас, містере Ріплі? — додав він, коли офіціант приніс його віскі й содову.

Том хотів чимшвидше піти. Але його мучила думка про те, що він залишить містера Грінліфа наодинці зі свіжою порцією віскі.

— Дякую. Я не проти, — сказав Том і віддав офіціанту свою порожню склянку.

— Чарлі Шрівер казав, що ви працюєте у страховій компанії, — ввічливо продовжив містер Грінліф.

— Працював там раніше. А тепер... — Том не хотів розказувати, що працював у податковому відомстві, принаймні не зараз. — А тепер працюю у відділі бухгалтерії однієї рекламної агенції.

— Справді?

Якийсь час обидва мовчали. Очі містера Грінліфа прикипіли до Тома, його погляд був жалісливим, благальним. Що, у біса, він міг відповісти? Том уже картав себе за те, що прийняв запропоновану випивку.

— До речі, а скільки Дікі років? — запитав він.

— Двадцять п'ять.

«Як і мені», — подумав Том. Напевне, Дікі чудово проводить час у Європі. Гроші, будинок, вітрильник. З якого б це дива йому захотілось повернутися додому? Образ Дікі дедалі чіткіше вимальовувався у його пам'яті: у нього була широка посмішка, світле, трохи хвилясте волосся, безтурботне й веселе обличчя. Дікі дуже пощастило. А що він сам робив у двадцять п'ять років? Перебивався з тижня на тиждень. Не мав банківського рахунку. Вперше в житті переховувався від копів. У нього був талант до математики. Чому, в біса, він не отримував за нього грошей? Том раптово збагнув, що всі його м'язи напружились, а коробка сірників у його руці стислась так, що стала майже плоскою.

Йому набридла ця розмова, чорт забирай, йому страшенно набридла ця розмова. Він хотів повернутись до барної стійки й побути на самоті.

Том ковтнув зі своєї склянки.

— Я з радістю напишу Дікі, якщо ви дасте мені його адресу, — похапцем сказав він. — Думаю, він мене пригадає. Якось вихідними ми зустрілися на вечірці на Лонг-Айленді. Ми з Дікі пішли назбирати мідій, а потім усі їли їх на сніданок, — Том посміхнувся. — Декого потім нудило, тож вечірка не зовсім удалася. Я пригадую, що Дікі розказував про свої плани поїхати в Європу. Мабуть, ото він і поїхав...

— О, я пам'ятаю! — перебив його містер Грінліф. — То були останні вихідні Дікі вдома. Він розказував мені про ті мідії. — І він голосно засміявся.

— А ще я кілька разів бував у вас удома, — продовжив Том, уживаючись у роль. — Дікі показував мені моделі кораблів, що стояли на столі в його кімнаті.

— Ет, та це лише дитячі спроби! — Містер Грінліф аж ссяв від щастя. — А він показував вам свої макети? А малюнки?

Не показував, але Том весело відказав:

— Аякже! Звісно, показував. Чорнильні малюнки, написані пером. Деякі з них були просто вражаючі. — Том ніколи їх не бачив, але зараз уявив ці точні креслення, де чітко промальовано кожнісіньку лінію, кожнісінький болт і гвинтик. Уявив усміхнене обличчя Дікі, який тримає їх перед ним, щоб Том міг добре все роздивитися. Він міг ще довго описувати всі деталі, аби потішити містера Грінліфа, однак вирішив опанувати себе.

— Так, у Річарда талант промальовувати всі, навіть найдрібніші лінії, — задоволено підтвердив містер Грінліф.

— Це точно, — погодився Том. Ця розмова все ще здавалася йому набридливою, однак тепер щось змінилося.

Він і раніше помічав за собою таке відчуття. Іноді це траплялося на вечірках, але здебільшого на різноманітних офіційних вечерях з людьми, з якими він узагалі не хотів спілкуватися, однак прийом ніяк не хотів закінчуватись. У таких випадках, якщо вже була така потреба, він міг годину-дві бути неймовірно люб'язним, а тоді щось усередині нього вибухало й він щодуху мчав до дверей. — Перепрошую, однак зараз у мене є деякі справи, інакше я б залюбки поїхав туди й спробував особисто вмовити Річарда повернутися. Можливо, мені б вдалося на нього вплинути, — сказав він лише тому, що саме це хотів почути містер Грінліф.

— Якщо ви справді вважаєте, що... тобто, якщо ви збираєтеся до Європи...

— На жаль, ні.

— Річард завжди піддавався впливу своїх друзів. Якщо б ви або хтось такий, як ви, зміг узяти відпустку, то я б з радістю відправив його до Європи поговорити з Річардом. Гадаю, від цього було б більше користі, ніж якби поїхав я сам. Утім, наскільки я розумію, ви, мабуть, не зможете узяти відпустку зі своєї теперішньої роботи?

Зненацька серце Тома підстрибнуло. Він удав, що замислився. Це була нічогенька можливість. Щось усередині нього відчуло її ще до того, як він устиг усе обдумати, і щосили вчепилося в неї.

Насправді в нього не було роботи. Може, незабаром йому й так доведеться покинути місто. Він і сам хотів поїхати з Нью-Йорка.

— Можливо, зможу, — обережно сказав Том із тим же задумливим виразом, наче перебирав у думках сотні маленьких мотузочків, які його стримували.

— Якщо ви погодитесь поїхати, я залюбки візьму на себе всі витрати. Ви справді думаєте, що змогли б це влаштувати? Скажімо, цієї осені?

Уже минула майже половина вересня. Том глянув на золотий перстень із потертою печаткою на мізинці містера Грінліфа.

— Гадаю, що зможу. Буду радий знову побачити Річарда, особливо якщо ви думаєте, що я зможу чимось допомогти.

— Навіть не сумніваюся! Я впевнений, що він вас послухає. Може, воно й добре, що ви не дуже близько його знаєте. Коли будете рішуче переконувати його, що варто повернутися додому, він не запідозрить, що ви робите це з якихось корисливих мотивів. — Містер Грінліф нахилився трохи вперед і схвально подивився на Тома. — Цікаво виходить. Джим Бурк із дружиною (Джим — мій партнер) торік заїжджав до Монджибелло, коли здійснював круїз. Річард пообіцяв, що з настанням зими повернеться додому. Минулої зими. Джим вважає, що тут уже ніхто не зарадить. Однак хіба буде молодий хлопець двадцяти п'яти років слухати старого чоловіка за шістдесят? Гадаю, вам удасться зробити те, на що не спромоглися інші!

— Сподіваюся, — скромно відказав Том.

— Може, ще щось вип'єте? Як щодо гарного бренді?

2

Було вже за північ, коли Том рушив додому. Містер Грінліф запропонував підвезти його на таксі, але Том не хотів, аби той знав, де він зараз мешкає — у закіптюженій будівлі з бурої цегли, між Третьою і Шостою авеню, на якій висіла табличка «КІМНАТИ ДЛЯ НАЙМУ». Останні два з половиною тижні Том мешкав із Бобом Делансі, молодиком, якого він заледве знав, однак Боб виявився чи не єдиним із нью-йоркських знайомих Тома, хто запропонував узяти його до себе, коли Тому не було куди податися. Том не запрошував нікого зі своїх друзів до помешкання

Боба й навіть не розказував, де він мешкав. Основною перевагою Бобової квартири було те, що він навіть тут міг отримувати листи, адресовані Джорджу Мак-Альпіну, і на-вряд чи комусь вдалося б спіймати його на гарячому. Та з іншого боку, смердючий нужник наприкінці коридору, який не замикався, брудна кімнатка, що виглядала так, ніби через неї пройшла не одна тисяча пожилців і кожен із них залишив по собі якесь сміття, при цьому жодного разу не поворухнувши бодай одним пальцем, аби його при-брати, усі ті стоси старих глянцевих журналів «Вог» та «Гар-перс Базар», а ще ті великі й занадто вишукані для цього місця чаші та вази із димчастого скла, наповнені сплутаними стрічками, огризками олівців, недопалками та зіпсованими фруктами! Боб займався тим, що прикрашав вітрини крамниць та універмагів, але останнім часом роботи було небагато й він лише зрідка отримував замовлення від антикварних крамниць на Третій авеню, а в деяких із цих крамниць як оплату йому давали оті чаші з димчастого скла. Том був приголомшений, коли побачив, якою занедбаною була квартира, не міг повірити, що знав людину, яка жила в такому безладі, але був певен, що не залишиться тут на-довго. Аж раптом йому трапився містер Грінліф. Завжди щось трапиться. Така була Томова філософія.

Перед тим як піднятися бурими кам'яними сходами, він зупинився і пильно роззирнувся навсбіч. Нікого, окрім старої жінки, що вигулювала песика, та чоловіка, який, петляючи, завернув з-за рогу й вийшов на Третю авеню. Понад усе він не терпів відчуття, наче хтось його переслідує, *хто б це не був*. А останнім часом це відчуття супроводжувало його всюди. Том кинувся східцями нагору.

Тепер мені начхати на навколишній безлад, подумав він про себе, переступаючи поріг кімнати. Йому потрібен лише паспорт, а тоді він зможе відплисти до Європи, ще й напевне в каюті першого класу. Офіціант принесе йому

все, що він забажає, варто тільки натиснути на кнопку! Він одягнеться у найкращий одяг, неквапом зайде до великої обідньої зали, а за столом розмовлятиме з поважними людьми, як справжній джентльмен! Сьогодні йому є за що себе похвалити, подумав Том. Він поводився як належить. У містера Грінліфа нізащо не могло скластися враження, що Том хитрістю виманив у нього запрошення до Європи. Швидше навпаки. Містер Грінліф може на нього покластися. Він зробить усе можливе, аби переконати Дікі. Містер Грінліф був настільки порядним, що навіть не сумнівався у тому, що й інші люди такі ж порядні. Том уже й забув, що такі люди досі існують.

Він повільно зняв піджак і розпустив краватку, спостерігаючи за кожним своїм рухом так, наче дивився на якусь іншу людину. Дивовижно, як він раптом випростався, як змінився вираз його обличчя. То був один із небагатьох моментів у його житті, коли він справді був задоволений собою. Він просунув руку до напхом напханної шафи Боба й безцеремонно розсунув вішаки в два боки, аби повішати свій костюм. Тоді пішов до ванної. Старий, заіржавілий душ випорснув струмінь води на шторку, інший полетів кудись убік, так і не потрапивши на Тома, але це було все-таки краще, аніж сидіти в брудній ванні.

Коли він прокинувся наступного ранку, Боба не було, а кинувши погляд на його ліжко, Том зрозумів, що Боб навіть не ночував удома. Тоді він вистрибнув зі свого ліжка, підійшов до плити із двома конфорками й поставив кавник. Боб не заходив до квартири навіть уранці. Він не хотів розказувати Бобу про свою мандрівку до Європи. Той вошивий ледацюга все одно нічого не втямить, тільки й подумає, що Том поїде туди задарма. Мабуть, те саме подумають й Ед Мартін, Берт Віссер та інші його недалекі знайомі. Він нікому з них не розкаже, ще бракувало, щоб вони прийшли його проводити. Том почав насвистувати.

Сьогодні його запросили на вечерю до квартири Грінліфів на Парк-авеню.

П'ятнадцять хвилин по тому, прийнявши душ, поголившись, надягнувши костюм і смугасту краватку, що, як він припустив, гарно виглядатиме на його фотокартці для паспорта, Том походжав кімнатою туди-сюди, тримаючи в руці чашку кави, і чекав, коли принесуть ранкову пошту. Переглянувши пошту, він піде до Радіо-Сіті, аби залагодити справу з паспортом. А що робити до вечора? Відвідати художні виставки, аби мати про що говорити з Грінліфами за вечерю? Чи, може, пошукати якусь інформацію про «Суднобудівну компанію Бурк-Грінліф», щоб показати містеру Грінліфу, що він цікавиться його бізнесом?

Крізь прочинене вікно він почув легенький ляскіт поштової скриньки та спустився. Зачекав, доки поштар зійшов східцями та зник із виду, і лише тоді забрав листа, адресованого Джорджу Мак-Альпіну, що стримів із поштової скриньки. Том розкрив його. Усередині був чек на сто дев'ятнадцять доларів і п'ятдесят чотири центи, виписаний збирачеві податків із податкового відомства. Стара добра місіс Едіт В. Суперау! Заплатила без жодних скарг, навіть не довелося їй телефонувати. То був добрий знак. Він знову піднявся, роздер конверт місіс Суперау й викинув його до смітника.

Поклав її чек до коричневого конверта, якого ховав у внутрішній кишені одного зі своїх піджаків, що висіли в шафі. Разом із цим чеком у нього вже назбиралося тисяча вісімсот шістьдесят три долари й чотирнадцять центів, підрахував Том у голові. Шкода, що він не міг отримати цих грошей. Чомусь жоден із тих ідіотів не додумався заплатити готівкою чи бодай виписати чек на ім'я Джорджа Мак-Альпіна. Колись Том знайшов посвідчення банківського посильного, правда, уже прострочене, яке він міг би спробувати виправити, але боявся, що його впіймають

на отриманні навіть найменшої суми, хай йому й удасться підробити доручення. Отож усе зводилося до звичайнісінького жарту. Наче він збирає ті чеки задля розваги. Він ні в кого не краде грошей. Він подумав, що перед тим, як вирушити до Європи, варто знищити всі чеки.

У його переліку було ще сім потенційних платників. До відбуття залишалося десять днів, то, може, варто спробувати потрясти ще бодай одного? Учора, коли повертався додому після зустрічі з містером Грінліфом, Том подумав, що, якщо заплатять місіс Суперау та Карлос де Севілла, то він облишить цю справу. Однак містер де Севілла досі не заплатив, а це означало, що не завадить зателефонувати йому й нагнати на нього трохи страху. Том пригадав, що з місіс Суперау все було так легко, і в самого аж руки засвербіли спробувати ще *разочок*.

Том витяг з шафи свою валізу й вийняв із неї лілову коробку з різноманітним канцелярським приладдям. Там було кілька аркушів паперу, а під ними — стосик бланків, які він прихопив з офісу податкового відомства, коли ще працював у їхньому сховищі, а було це кілька тижнів тому. На самому дні коробки лежав перелік потенційних платників. Том ретельно обрав тих людей, які мешкали в Бронксі або Брукліні, тож їм навряд чи захочеться особисто навідатись до Нью-Йоркського податкового відомства. То були переважно художники й письменники та інші позаштатні працівники, які не сплачували податку на прибуток із заробітної плати й заробляли в середньому від семи до дванадцяти тисяч на рік. У дужках він записав імена людей, які рідко наймали спеціалістів, які б заповнювали їхню податкову декларацію, але водночас заробляли достатньо, аби їх можна було звинуватити в тому, що у своїх розрахунках вони припустилися помилки на дві-три сотні доларів. У переліку були Вільям Дж. Слаттерер, журналіст; Філіп Робілард, музикант; Фріда Гоєн,

ілюстратор; Джозеф Дж. Геннарі, фотограф; Фрідріх Реддінгтон, художник; Френсіс Карнегіс... У Тома було якесь внутрішнє передчуття стосовно Реддінгтона. Він малював зображення для книжок із коміксами. Напевне, він і гадки не мав, що відбувалося з його фінансами.

Він обрав два бланки під назвою «ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПОМИЛКУ В РОЗРАХУНКАХ», помістив між ними копірку та взявся швиденько переписувати дані, зазначені під іменем Реддінгтона в його переліку. Дохід: 11 250 доларів. Звільнення від податків: 1. Вирахування: 600 доларів. Кредити: немає. Грошовий переказ: немає. Відсотки: (на мить він завагався) 2,16 доларів. Підлягає сплаті: 233,76 доларів. Тоді він узяв зі своєї колекції аркуш паперу для друкарської машинки зі штампом податкового відомства, що розташовувалося на Лексінгтон-авеню, однією скісною лінією перекреслив адресу, а внизу надрукував:

Шановний сер!

У зв'язку з великою завантаженістю нашого офіса на Лексінгтон-авеню вашу відповідь слід надіслати за адресою:

Відділ врегулювання

На ім'я Джорджа Мак-Альпіна

189 E, 51 вулиця

Нью-Йорк 22, Нью-Йорк.

Дякую.

*Ральф Ф. Фішер
Гол. дир. від. врег.*

Том підписав записку нерозбірливою закарлючкою. Сховавав інші бланки на той випадок, якщо Боб зненацька повернеться, і взяв телефонну слухавку. Він вирішив спершу «прощупати» містера Реддінгтона. Дізнався його номер у довідковій і набрав. Містер Реддінгтон був удома. Том коротко пояснив йому ситуацію і награно здивував-

ПРО АВТОРА

Патриція Гайсміт народилася 1921 року в місті Форт-Ворт у Техасі. Більшість життя вона провела у Швейцарії та Франції. Здобула освіту в Барнард-коледжі, де вивчала англійську, латинську та грецьку. Її перший роман «Strangers on the Train», виданий 1950 року, виявився надзвичайно успішним і був екранізований Альфредом Гічкоком. Попри таке визнання її ранньої творчості, інші романи авторки не надто цінувалися у Сполучених Штатах.

1952 року під псевдонімом Клер Морган вона видала роман «The Price of Salt», якого не хотів видавати її попередній видавець, аргументуючи це відвертою лесбійською тематикою твору. Найвідомішим творінням Патриції Гайсміт був Том Ріплі, елегантний соціопат, який уперше дебютував 1955 року в романі «Талановитий містер Ріплі». Після того вона написала про нього ще чотири романи. Уже після смерті авторки відбулася гучна екранізація роману, що викликала у Сполучених Штатах нову хвилю зацікавлення творчістю Патриції Гайсміт, а також видавництвом «W. W. Norton & Company» було видано дві збірки її творів «Вибрані твори» та «Нічого примітного: раніше не опубліковані твори», які отримали чимало схвальних відгуків.

Авторка понад двадцяти романів, Патриція Гайсміт отримала літературну премію імені О. Генрі, премію Едгара Аллана По, головний приз французької премії «Детективна література» та премію Асоціації письменників-криміналістів Великої Британії. Патриція Гайсміт померла 4 лютого 1995 року в Швейцарії, її літературний архів зберігається в Берні.

Літературно-художнє видання

ГАЙСМІТ Патриція
Талановитий містер Ріплі
Роман

Керівник проекту *З. О. Бакуменко*
Координатор проекту *Г. В. Сологуб*
Відповідальний за випуск *О. В. Стратілат*
Редактор *Н. Я. Радченко*
Художній редактор *Т. О. Волошина*
Технічний редактор *І. О. Гнідая*
Коректор *О. М. Мальченко*

Підписано до друку 01.08.2016. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Newton». Ум. друк. арк. 16,8.
Наклад 10000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика “Глобус”»
61012, м. Харків, вул. Різдвяна, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

• за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093)170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

• на сайті Клубу: www.bookclub.ua
• у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом

Надсилається безоплатний каталог

**Запрошуємо авторів, перекладачів,
художників, редакторів до співпраці**

e-mail: publish@bookclub.ua

**Для гуртових
клієнтів**

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57

e-mail: trade@bookclub.ua

www.trade.bookclub.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55

e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеса

тел./факс +38(067)572-44-28

e-mail: odessa@bookclub.ua

Гайсміт П.

Г14 Талановитий містер Ріплі : роман / Патриція Гайсміт. —
Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»,
2016. — 320 с.

ISBN 978-617-12-1507-8 (укр.)

ISBN 978-0-393-33214-8 (англ.)

Безробітний Том Ріплі марно мріє розбагатіти. У нього є кілька сумнівних талантів: вміння імітувати голоси, підробляти підписи, удавати з себе будь-кого... Якось він знайомиться з дуже поважною персоною — одним з найбагатших людей США. У чоловіка є прибуткове завдання до Ріплі. Хлопцю потрібно вирушити до Італії, щоб переконати сина заможного чоловіка повернутися до Штатів та зайнятися батьковим бізнесом. Однак коли Ріплі знайомиться з юним спадкоємцем, у нього виникає бажання зайняти місце нового друга. Та чи дійсно Том зможе прожити життя іншої людини, не викликавши підозри? Чужі гроші в його кишені вже знають відповідь...

УДК 821.111(73)

ББК 84(7Спо)